

УКРАЇНСЬКА АВТОКЕФАЛЬНА
ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА
(Соборноправна)

БЮЛЕТЕНЬ

Благовісництва
й Краєвої Ради
УАПЦ в Західній
Німеччині

БЮЛЕТЕНЬ

Благовісництва й Краєвої Ради УАПЦ в Зах. Німеччині
Жовтень-Листопад 1956 Ч. 5 (15)

З М І С Т

Стор.

СТЕПАН ОРЛИК Архiepіскоп Волинський і Житомирський	2
Про повстання УАПЦ і боротьбу з нею ворогів відродження України	6
Що нам далі робити?	12
Хто дасть відповідь?	15
Обіжник ч. 2	16
Спростування на «Вияснення Малої Ради» УАПЦ в Чикаго	18
Матеріали з історії УАПЦ в еміграції	23
Святий спогад	29
В 35 річницю відродженої УАПЦ	31
Хроніка	31
Друкарські помилки Бюлетеня Ч. 4 (14)	32

UKRAINIAN AUTOCEPHALOUS ORTHODOX CHURCH (Council ruled)
The Bulletin of the Office of the Annunciator and Regional Council
of the UAOC in Western Germany

UKRAINISCHE AUTOCEPHALE ORTHODOXE KIRCHE (Konzilregierte)
Nachrichtenblatt des Verkündigersamtes und Landeskonzils der UAOK
in der Bundesrepublik

СТЕПАН ОРЛИК
Архиепископ Волинський і Житомирський.

СТЕПАН ОРЛИК

АРХИЄПИСКОП ВОЛИНСЬКИЙ І ЖИТОМИРСЬКИЙ

Архиєпископ Степан Орлик народився року 1891-го на Волині. Закінчив вищу теологічну школу в Франції. Як священник Православної Церкви працював на Волині, пізніш на Кавказі, в Тіфлісі. Після революції в Росії 1917 року, він організував на Кавказі кілька гарних українських православних парафій.

В травні 1921 р. Протоєрей Степан Орлик прибув з Тифлісу до Києва, де й прийняв участь в травневому Соборі УАПЦ приєднався до Неї і прийняв жваву участь в русі за відродження Української Автокефальної Православної Церкви. В той саме час Всеукраїнська Православна Церковна Рада шукала шляхів до набуття єпископату УАПЦ, бо ієрархи Російської Церкви на Україні в категоричний спосіб відмовились дати допомогу православним українцям, не пішли назустріч Українській Православній Церкві.

Протоєрей Степан Орлик запевняв ВПЦРаду, що грузинський католикос, з яким він був в близьких стосунках, допоможе й з великою охотою висвятить українських єпископів бо Грузинська Церква теж відійшла від московського патріарха і оголосила себе автокефальною: лише там єпископат пішов за своєю Церквою. О. Орлик говорив, що він має змогу повернутися на Кавказ і пропонував взяти з собою ще кого небудь із священників, щоб там бути поставленими в єпископи УАПЦ. Сам о. Орлик був вдівець. ВПЦРада долучила до нього ще одного священника-вдівця з Поділля Павла Погорілка і послала їх до Грузії, забезпечивши їх потрібними документами. Але ці священники Степан Орлик і Павло Погорілко змогли дійхати тільки до Харкова, а далі дорога на Кавказ була закрита, в зв'язку з революційними військовими подіями.

Ці два кандидати на українських єпископів повернулися назад, а по дорозі заїхали до Полтавського Архиєпископа Парфенія, гадаючи, що може він їх висвятить. Але Архиєпископ Парфеній в цій справі їм нічого не сказав, лише порадив їм звернутися до Катернославського єпископа Агапіта Вишневського. Єпископ Агапіт також нічого певного не сказав, хоч прийняв їх, як і Арх. Парфеній у Полтаві, привітно. Кандидати повернулися до Києва в день відкриття Першого Всеукраїнського Православного Церковного Собора. (Митрополит Василь Липківський «Історія УАПЦ» 7 розд.)

В час перебігу Першого Всеукраїнського Церковного Собора УАПЦ в Києві, о. Степан Орлик був обраний на єпископа УАПЦ й соборно був висвячений 30 жовтня 1921 р. Поставлений він був на єпископа Волинського й Житомирського.

На Волині було працювати не легко, бо там 20 років працював як єпархіальний архієрей. Голова «Союза Русского Народа»

Архієпископ Антоній Храповицький, який в кожній парафії заснував галузки «Союза Русского Народа». Людність там була сильно запаморочена російським мракобіссям. Але всеж Архієпископ Степан Орлик, як енергійний священодіяч-єпископ УАПЦ, заснував там понад 50 українських парафій. Більшу частину свого єпископського служіння Українській Автокефальній Православній Церкві Архієпископ Степан працював на Волині. Не довгий час він обслуговував Полтавську та Дніпропетровську церковні області. Всі, хто знає Архієпископа Степана, характеризують його як запального проповідника, неугомонного та безстрашного борця за УАПЦ. Архієпископ Степан мав великий дар слова в проповіді, адміністративний хист в керівництві Церквою. Він мав завжди на устах привітну усмішку, був веселий, не гордий, для всіх доступний.

Часто він приймав участь в диспутах, як з московським духовенством, так і з большевицькими пропагандистами — професорами із спілки войовничих безвірників (СВБ).

«Досить добре пригадую диспут в Новочорторії, — каже один з членів Української Православної Церкви з Волині. — Там зібралася велика сила народу, коло Церкви, на дворі. Зійшлися люди з усього міста й з околиць сел: Старочорторії, Любомирки, Привітова, Горopaїв, Коростки і інших. Проти українського єпископа виступив якийсь академіст-москаль. Архієпископ Степан в змаганні переміг його і від того дня були зорганізовані українські парафії в кількох селах на Волищині. Після диспуту і в час одвідин парафій люди щиро вітали свого Архієпископа. За пару років після того диспуту большевики зруйнували більшу половину того міста і багато людей, що були на диспуті і вітали Архієпископа Степана, було заарештовано, багато вислано на каторгу, багато розстріляно. Церкву, коло якої перевадився диспут, було розібрано, а на тому місці зроблено смітник і гнійник.

З того часу чекисти й гепоушники не давали спокою Архієпископу Степану, ходили за ним, висліджували. Одного разу, в час Божої Служби, прибуло до Житомира два чекисти і стояли в Церкві зі скреготом зубів, коли Архієпископ говорив промову. В промові він сказав між іншим таке: «Хоть завтра з моїх плечей знімуть голову, але моє сумління підказує мені говорити правду». (Лист п. П. Назаревича від 1.XI.1951 р.)

На Другому Всеукраїнському Церковному Соборі УАПЦ в жовтні 1927 року ГПУ вимагало засудження Архієпископа Степана, як «контрреволюціонера, що виступає з одвертою агітацією проти советської влади».

Поставивши своїм завданням зліквідувати УАПЦ, органи ГПУ обвинувачували Українську Церкву в тому, що переважна більшість українського духовенства: єпископів, священників і дяконів — є «націоналісти-петлюрівці» (Див. Московська «Правда» 25 листопада 1925, «Комуніст» 27.4.1926 р.). ГПУ наказало керівному органіві УАПЦ, Всеукраїнській Православній Цер-

ковній Раді, утворити Комісію для перевірки складу єпископату і всіх членів ВПЦР. Журнал «Церква і Життя» Ч. 2/7 за 1928 р. в «Огляді праці Великих Микільських Зборів», що відбулися в травні 1927 р. на стор. 80 подає: «Під час Великих Зборів мала своє засідання Комісія по перевірці складу ВПЦР і єпископів УАПЦ. Комісія розглянула справи 34 осіб, з них двох митрополитів, 30 єпископів і двох протоієреїв. Перевірка не дала чого небудь нежданого. У деякого з єпископів не хватало документів для закінчення справи і Комісія доручила Президії за-требувати документи; діяльність деякого з єпископів вимагає з'ясування і лише один єпископ (о. Степан Орлик) викликав ухвалу Комісії про потребу дослідити його діяльність і наслідки дослідження передати до Вищого Церковного Суду.»...

Це зауваження говорить за те, що тоді ГПУ найгостріше поставило справу «дослідження» діяльності Архiepіскопа Степана Орлика, як за рік-два перед цим було поставлено питання про Митрополита Василя Липківського, Архiepіскопа Олександра Яреценка, Голову ВПЦР Протодиякона Василя Потієнка, Всеукраїнського Благовісника проф. Володимира Чехівського і інших.

Тепер, домігшись того, що на Другому Всеукраїнському Церковному Соборі 1927 було усунено Митрополита Василя Липківського з його митрополичого служіння, та вислано до Середньої Азії Архiepіскопа Харківського Олександра Яреценка, ГПУ тиснуло й домагалася від ВПЦР осудження інших єпископів і церковно-діячів, а в першу чергу Архiepіскопа Степана Орлика. ГПУ не дочекалося висліду Вищого Церковного Суду УАПЦ в справі Арх. Степана, бо знало що немає підстав для його осуду. Воно поспішило його заарештувати (1928 р.) раніш, а ніж навіть був надрукований в журналі «Огляд Великих Микільських Зборів» і те, що стосувалося його особи.

Архiepіскоп Степан Орлик був заарештований і висланий на Соловки другим з черги єпископів УАПЦ (першим був Арх. Харківський Олександр Яреченко. Див. Бюлетень Благовісництва Ч. 2. квітень-травень 1956, стор. 7-12).

Тепер на еміграції є чимало живих свідків, які знали Арх. Степана, перебували з ним разом по тюрмах та концентраках ССРСР. Газета «Український Прометей», Детройт США, Ч. 1, субота 22 грудня 1951 р. подала статтю Степана Федорівського, під назвою «Єпископ Степан Орлик». Там автор коротенько оповідає про його перебування, разом з Арх. Степаном в тюрмі і на засланні. Він подає характерні риси цього єпископа УАПЦ. «Потрапив єпископ Степан Орлик на Соловки, — пише С. Федорівський, — там він пробув десять років, але як людина сильної віри в життя, перетерпів всі знущання. Обслуга в так званих «таборах примусової праці» була із в'язнів. Сп. Орликові «пощастило»: він потрапив на працю бухгалтер в продуктовому магазині. Була деяка спроможність діставити «наліво» продукти й так підтримувати харчами себе та інших знедолених.

Серед в'язнів Соловок була велика кількість фахової інтелігенції, які за своїм похилим віком не здатні бути виконувати важкої праці. Вони обслуговували майстерні та виконували праці в господарстві. Серед в'язнів були професори різноманітних галузів медицини. Єпископ Орлик у вільні від праці години, наполегливо студював медицину, беручи лекції у професорів, а їх винагороджував харчами. За кілька років добре опанував медицину в теорії, а практику відбував у в'язничному шпиталі під доглядом лікарів-в'язнів.

Після відбуття заслання єп. Орлик зібрав від в'язнів-професорів медицини свідчення про ступінь його знань з окремих медичних наук і приїхав у Москву. У Московському медичному інституті склав державний іспит на звання лікаря в галузі шкіряних і венеричних недуг.

Центральне Управління НКВД, (в Москві), викликало єп. Орлика і запропонувало посаду головного лікаря в спеціальному концентраційному таборі для венерично хорих в'язнів. Єп. Орлик відмовився від пропозиції НКВД, мотивуючи тим, що він відбув кару і повертається на Україну»...

Катаржанин советських концентраків, що відбував кару, разом з Арх. Степаном Орликом, на Соловках Микита Васильевич Кекало (помер в Америці) теж стверджує працю Архиепископа в таборовому шпиталі, а також його високоморальну поведінку, працьовитість і настирливість в осягненні медичних наук. Він стверджує також велику віру о. Степана в життя.

А на Україні, як розповідає п. П. Назаревич в своїйому листі: «Я часто зустрічався з матіррю Арх. Степана, яка жила в м. Любарі. Вона розповіла, як привезли сина до тюрми до Житомира, посадили його в одиночку ізолятора вниз у підвалі. Тримали його там в абсолютній темряві. Просидівши в таких умовах два місяці, Арх. Степан цілком осліп, і вже сліпого, його водили агенти НКВД по під руки на допити.»...

Інші свідки (В. В. К-но, та інж. Д-ко) оповідають: «Привезли Арх. Степана до тюрми до Житомира, вигадали йому якусь «організацію». Заарештували його брата і багато волинців, що колись належали до УАПЦ й були під духовною опікою Арх. Степана. Брата Архиепископа тяжко було побито так, що йшла кров з рота, носа, вухів».

Це було в роки страшної Єжовщини. Тоді там, в Житомирському НКВД, Архиепископ Степан Орлик і загинув смертю мученика.

У всьому являємо себе, як слуги Божі, в великому терпінні, в бідах і напастях і тяжких обставинах, під ударами, у в'язницях, на вигнанні, в трудах, в молитвах і постах.

(II Корінф. 6, 4—5).

Про повстання УАПЦ і боротьбу з нею ворогів відродження України

В Архиві Керуючого Західно-Європейською Дієцезією УАПЦ Соб. Єпископа Євгена Бачинського збереглася стаття професора Сергія Павловича Шелухіна під назвою: «Про повстання УАПЦ і боротьбу з нею ворогів відродження України». Ця стаття була написана 5-го лютого 1926 року, але не була ніде надрукована через безліч ворогів УАПЦ як чужих, так і «своїх», які не дали можливості побачити світ так поважній і правно підставній праці.

С. П. Шелухін професор Карного Права Одеського, потім Празького університетів. Сенатор України. Уповноважений ВПЦР УАПЦ Київської та Митрополита Василя Липківського з 1924 р. Репрезентантом УАПЦ і Її Уповноваженим на Східну Європу С. П. Шелухін був від 1924 року до його смерті, яка наступила в Празі 25 грудня 1938 року.

Нижче ми подаєм вищезгадану його статтю.

РЕДАКЦІЯ.

Українська Автокефальна Православна Церква відродилася з участю невеликого гурту інтелігенції силами самого українського народу, який відбудував свою Державу. Се була та інтелігенція, що йшла з українським народом єдиним фронтом до визволення і відродження нації, од свого народу ні в яких інтересах і справах не сепарувалася, його інтересами нігде й ні перед ким не поступалася, творила церковно-національне діло, знаючи, що до чистої справи треба чистих рук, і прийняла на себе з найріжноманітніших сторін всі удари, направлені проти Української Автокефальної Церкви і Української незалежності, з якою Автокефалія нерозривно зв'язана. Українська Автокефальна Православна Соборноправна Церква є єдиною українською національною Церквою, вона утворена самим українським народом, здобута тяжкими жертвами, вистраждана і одвойована, вона дорога нам як рідна МАТИ.

Сей малий гурт інтелігенції, зв'язаний єдністю духа і моралі, склався з людей твердих принципів і виробленої ідеології.

Всі вони зійшлися на таких засадах:

Всякий, навіть найменший, нарід має однакове право на існування, життя, національний розвиток і незалежність. Український нарід має се право й історично, а що до Московії, яка привласнила собі ім'я Росії, то ще й правно.

В 1654 році, по договору, Україна, зберігаючи за собою суверенність українського народу, пішла під протекторат царя Мос-

ковського, через що в певній мірі стала під царем Московським. Але сей цар безсовісно порушив договір шляхом узурпації, тобто шляхом нищення права й законности утворив брутальною силою порабощення Української нації своєму самодержавію. По юридичному правилу, порочне в основі не робиться безпорочним од практики. Се юридичне правило прийняте від Апостола Павла Християнською Церквою (Рим. XI, 16).

Царська узурпація не могла придбати собі правового титулу і перетворитися в право, а існувала тільки, як аморальний і протихристиянський факт узурпаційного походження, позбавлений всякої правности проти українського народу та його незалежності й суверенности.

Україна до 1917 року була під царською владою, або просто під Московським, а потім Російським царем. По революції 1917 р. не стало сеї царської влади і всі народи Російської імперії визволилися з під неї. Під ким же після цього опинилася Україна? Ні під ким! До українського народу правно і легально вернулися його суверенність, державність і незалежність: Україна вернулася в своє попереднє, яке було в 1654 р., становище незалежної Республіканської, козацької Держави.

В наслідок сього те ж саме сталося і в Українській Церкві. Українська Православна Церква до 1686 року залишалася незалежною і була в канонічнім зв'язку з Константинопольським Патріархом. В 1686 році сей Патріарх порвав сей зв'язок: він зрікся своїх прав і протиканонічно продав їх Московському цареві та патріархові, а сі використали те беззаконно для порабощення Української Церкви собі порти волі її брутальною силою. Константинопольський Патріарший Синод за се осудив свого патріарха, визнав його винуватим скинув з престолу й позбавив патріаршества за сімонію й протихристиянський вчинок, а підлеглість Української Церкви Московським цареві і патріархові неканонічною. Таким чином революція 1917 року скасувала й церковну узурпацію. А як Патріарх Константинопольський в 1686 році зрікся канонічного зв'язку з Українською Церквою, а се зречення було його правом і тому законно, то Українська Православна Церква стала правно незалежною і від Константинопольського Патріарха. Вона правно стала Автокефальною.

Але нація незалежна тільки тоді, коли вона сама хазяїн над своїми інтересами і порядкує ними незалежно ні від кого. Над якими інтересами? Над всіма, в тім числі й не тільки над релігійно-церковними, а навіть над найменшими, над всіма без виключення! Коли б релігійно-церковні інтереси були хоч в чімсь залежними від Царгорода, Москви, Риму, Варшави, які тим чи іншим способом втручалися б до них, орудували б ними і взагалі хазяйнували б в їх сфері, то се промовляло б про те, що Українська нація не свободна, а залежна. Мало того, релігійно-церковна сфера так зв'язана з усім народним життям, що через Церкву мали б повну можливість елементи ворожі

нації втручатися і в сферу всіх інших інтересів її. Так робила царська влада, обсаджуючи Україну московською ієрархією, ворожою Українському народові і виконуючою проти жан-дармсько-поліційні функції. Так робить і Рим: залізши, через уніятську ієрархію, в народне життя Галичини, він провадить політику колонізації, або денаціоналізації українського населення...

Християнство, яке служить свободі, а не порабощенню, повинно мати тільки національні Церкви. Без них воно перестало б бути універсальним. Христова Церква є Церквою вселюдською, а як людство по природі своїй складається з національностей, то і вселюдська Церква природно складається з Церков національних і тому Церква й зветься Святою Соборною або Вселенською. Такими були перші Християнські Церкви. Головою ж сих Церков є ХРИСТОС, чим твориться і духовна єдність. Православна Церква є зібрання вірних під головенством Христа. Національна Церква і під цим оглядом повинна бути свобідною, бо в ній головує Христос і поневолення її було б поневоленням Христа, як Голови її. Тоді вона перестала б бути Церквою Христовою.

З сими принципами група інтелігентів автокефалістів організувалася, пішла в нарід з ними, приступила до відродження, на Україні, своєї національної Української Автокефальної Православної Церкви з гаслом: своя національна УАПЦ з виборною в ній ієрархією, як в часи апостольські, прич від Ватикана від Варшави, Москви і всіх порабощень Церкви і Української Нації! Братерство зо всіма Християнськими Церквами, які стоять на сім Євангельським ґрунті християнства.

Це є Церква свободи й Соборноправности і Український Нарід, творивши її, творив свою свободу й своє право духовне! В цім рухові я взяв безпосередню участь по своїх силах і змозі. Мене обрано було Головою Кирило-Методієвського Братства в Києві, яке мало свої відділи по провінції і вело справу Автокефалії. На жаль я не міг віддати себе всього сій справі. Але мені довелося виступати в обороні Автокефалії з друкованим словом (див. газ. «НОВА РАДА» в 1918 р. ЧЧ. 95, 100, 107, 144, 204 і ін.). За це мені прийшлося прийняти удари, між іншим, і від гетьманських міністрів (див. «САМОСТІЙНИК» від 16 вересня 1918, Ч. 9). Закон про Автокефалію, прийнятий 1-го січня 1919 р., було вироблено мною! (Див. про це статтю проф. Олександра Лотоцького в ж. «Літературно-Наукового Віснику» кн. 5 за 1923 р., стор. 68). Інші робили безмірно більше ніж я, але про мене не забули і доручили мені закордонне представництво нашої УАПЦ й прислали офіційне уповноваження. Таке ж уповноваження прислали з Києва і бр. Євгенові Васильовичу Бачинському в Женеві, який працює для відродження Української Православної Церкви і України за кордоном ще з 1908 р., за царських часів, як емігрант і є таким же вірним сином Української Церкви.

Тяжко було нам чути і читати про скрутне становище нашої Матері-Церкви в Україні, про підкопи з боку католицької й уніятської ієрархії, що вживають засобів навіть прямо заборонених Євангельською наукою. Дійшло до того, що українцям-уніятам було заборонено вживати в Церкві рідну мову, навіть читати по-українськи св. Євангеліє. Утворивши конкордат з Римо-Католицькою Церквою Польща стала ще рішучіше нищити Українську Націю, що мала недолю попасти під її владу. Але по заключенню згоди в 1920 р. з російським вел. кн. Кирилом Романовим, претендентом на імператорську корону в Росії, папська держава з Польщею поділили поміж себе політику нищення українського народу так, що перші змосковцують, а другі зпольщують. В мініатюрі повторилася Андрусівська умова... Цю політику Ватикан провадить через уніятське й католицьке духовенство та через тих, хто зв'язався з поляками або з Ватиканом. Для цього навіть в Празі була зачинена українська уніятська парафія і храм, а вірних українців приєднали до московської уніятської парафії, де служби Божі правляться по слав'янськи і московськи, все з надією, щоб наші люди поволі забували своє рідне й москowitzилися, коли не хочуть ходити до польського костьола. В межах польської окупації на Волині та і в інших українських провінціях, українська мова в Церкві Православній переслідуюється, а в уніятській просто заборонена.

Ватикан розвинув свою діяльність проти УАПЦ з новою енергією особливо, як я згадував уже, по своїй таємній угоді з кн. Кирилом, коли певна кількість росіян, а поміж ними на сором і дехто з українців перейшли на Унію звичайну або новішу польську. Натомість в Америці 152 уніятські парафії і церковні громади одпали від Риму і перейшли до своєї рідної УАПЦ. Так сталося і в Канаді.

У відповідь на заходи Ватикана Митрополит Київський і Всєї України Архієпископ Василь Липківський надрукував (10.8.1925) і поширив дві відозви до братів Галичан-Уніятів, якими кличе їх відійти від Риму до Рідної Української Церкви. Таку відозву поширила ВПЦРада і в Києві. В Вінніпезі (Канада) була видана в 1925 р. цінна книжка під назвою «Унія в першій зустрічі з відродженою Церквою Українського Народу» (64 стор.). Автор її Архієп. Іван Теодорович, який приїхав до Америки з мирним настроєм до Унії і Риму, котрого на практиці не знав. В Америці і в Канаді він зустрівся з такими безсоромними засобами боротьби проти його з боку уніятської і католицької ієрархії, що був змушений ближче приглянутись, а далі і видати книжку. В цій книжці він називає Унію явищем нерелігійним, аморальним, що глибоко ображає святість і чистоту Церкви, тяжко шкідливим для українців, диким, непримиримим, повним сектантського фанатизму, проти якого розум, почуття честі і інші прищеплені культурою риси гуманності — є безсилі.

Сим нам, Уповноваженим УАПЦ в Європі, виразно вказано, що нам треба особливо уважно стояти в охороні нашої Церкви

навіть від подиху Ватикана з його ієзуїтством, католицизмом і Унією. Разом з тим ми маємо інструкцію шукати братерського єднання з Церквою Старо-Католицькою і іншими, їй спорідненими, Церквами з апостольською сукцесією.

Вже в процесі заходів до відродження УАПЦ, в перші місяці революції, московська ієрархія ширила свої вигадки, що ми є креатурою Риму католицизма й унії, щоб перевести Україну під папу. З нами цього не сталося, а багато наших обвинувачувачів москвинів дійсно перейшли одні на Унію, а другі прямо в католицизм. Чого тільки не вигадувала й не виробляла проти нас московська патріарша ієрархія!... Соромно про те згадувати. Але ніщо їй не допомогло, і сама вона, не стоячи на правдивім і праведнім шляху, розсипалася і у себе і на чужині, створивши кілька московських Церков, котрі ворогують проміж себе й одна другу поборюють, і кожна претендує на монополію істини за собою...

25 листопада 1925 р. московська газета «Правда» виступила проти УАПЦ з обвинуваченням наче б то її утворили петлюрівці. Про це писало Львівське «Діло» 9 грудня 1925, Ч. 275. Цей виступ спрямовано було на те, щоб викликати большевицькі урядові переслідування. Київська «Пролетарська Правда» з свого боку в числі від 26 листопада 1925 р. подала промову Голови Всеукраїнського Центрального Комітету тов. Петровського, в якій він проголосив «рішучу боротьбу» проти діячів УАПЦ!

В Америці ж уніяцьке духовництво виступило проти Архiep. Івана Теодоровича з вигадкою, що він комуніст і агент, який дістав від Москви 40.000 доларів, а тому уряд повинен його викинути з держави (див. «Український Голос» Вініпег 2 грудня 1925, Ч. 48).

6 грудня 1925 р. видавана Керенським в Парижі російська газета «Дні» в Ч. 872, видимо по інспірації когось з московської Церкви, виступила з вигадкою, що УАПЦ утворило большевицьке ГПУ і що вона уявляє собою «церковные труды ГПУ»...

Таких прикладів можна, за останній час, багато нарахувати. Минаю. Зауважу тільки, що й проти Архiepископа Саватія чеської і всієї Чехословаччини Церкви Православної за те, що він стоїть в єднанні з УАПЦ і нами Уповноваженими на чужини, Церква московська двигнула вигадку в ширенні ним відозв комуністів... (Див. «Дні» від 8. грудня 1925 Ч. 874). Проти Архiepископа Саватія, очевидно з участю московських чинників, виступила також група, яка хоче на його місце поставити єпископа Гаразда, ставленика сербської ієрархії, з якою співпрацюють московські єпископи-емігранти, на чолі з добре нам відомим чорносотенцем Антонієм Храповицьким.

От так на всіх фронтах і напрямках в один час, як по команді якоїсь невидимої руки, в дивнім сполученні большевиків, монархистів московських, російських общеросов, соціалістів всіх гатунків, православних москвинів, уніятів, католиків, навіть чужинців по всіх державах, вибухнув похід проти УАПЦ, її діячів і

друзів... Ми з бр. Євгеном В. Бачинським зараз же відгукнулися на ті вигадки і почали спростовувати на чисте наклепників і інспіраторів, але... жадна газета не хотіла друкувати, навіть совітофільська «Парижський Вестник». В наших протестах проти неправди, ми вияснявали, як в дійсності утворилася УАПЦ і до чого вона прагне та з кого складається... Даремні зусилля! А проте варто всім знати, що наша УАПЦ є правдивою Церквою Української Нації, а не якої будь організації чи партії й нашішки над нею католицького видатного ієрарха єп. Михаїла Дербіньї або кн. О. Волконського в ж. «Орієнталія Христіанія» в Римі, їх самих бруднить і зневажає...

Церква наша є правдива Христова, бо на Її чолі стоїть Христос. Вона є частиною Вселенської Церкви Христової, дарма що Її ще не визнали вселенські православні Патріархи. Прийде на це час. До неї належать вірні, а вона їм, але ніяка партія не може мати на неї монополію і накидати Їй себе.

Іноді цього не хоче зрозуміти УНР. Оттак переговори в Царгороді з Вселенським Патріархом було доручено вести гарячому паписту католикові кн. Яну Токажевському, чим зносини з Патріархом були унеможливлені... В Парижі уповноваженим уряду УНР став ревний католик граф Михайло Тишкевич, який недавно видав книжку про потребу покатоличення України і її народа православного з княжих часів. Був ще й інший уповноважений, теж князь, Кочубей, який ще давніше прийняв католицтво, він утворив цілий план інкорпорації України з Польщею і про її покатоличення, про що й надрукував в 1920 році. В Швейцарії, Австрії й Німеччині уповноваженим УНР був барон Николай Василько, який працював з уніятським Митрополитом графом Андрієм Шептицьким, що поставив цілєю свого життя покатоличити Україну і снував про це плани з архикнязем австрійським Рудольфом Габсбургом (забитий в Сараєво в 1914 р.). Нарешті договір 21 квітня 1920 р. з польщею віддавав інтереси Української Нації в розпорядження католиків поляків...

Досить і цих фактів, хоч можна знайти далеко більше.

Вороги УАПЦ є одночасно і вороги України, бо як казав напочатку, утворення, хоч би й з найкращими політичними інтенціями, залежності інтересів народу від когось іншого не є чим іншим, як порабощенням і загиблюю...

На жаль, передбачаю, що далі, доки ми будемо на чужині як безправні емігранти, утворюватимемо собі постійно ілюзії, що будуть не на користь а ні нашій визвольній акції, а ні нашій рідній многотерпеливій і страдницькій УАПЦ. Але українське суспільство, все громадянство чесне і віддане, шануючи правду і національну гідність та знаючи, як деякі явища відкликаються на долі людей в Україні, само мусить вживати заходів і енергійно відбивати усі напади на свою Церкву Соборноправну Авто-

кефальну, пам'ятаючи, що тим зміцнимо боротьбу за незалежність своєї Батьківщини, колись великої і міцної Руси-України.

Прага 5 лютого 1926 р.

СЕРГІЙ ПАВЛОВИЧ ШЕЛУХІН

Протосерей Петро Маєвський.

ЩО НАМ ДАЛІ РОБИТИ?

Таке питання ставить перед собою тепер кожен вірний член нашої Церкви, бачучи її над берегом пропасті.

Великі ідеї, поставлені в основу відродженої в 1921 році Першим Всеукраїнським Церковним Собором в Києві, не набули широкого розуміння серед духовництва й вірних, бо вихувались вони в чужій Церкві, а то й без Церкви, коли безбожна влада знищила нашу відроджену Церкву після короткого, бо заледви десятилітнього, її життя.

Чуже це виховання церковне провадилося віками на Україні — в меншій її частині ще від 1596 року, коли насильно завведено Унію з Римом, а в більшій її частині від 1686 коли завведено ще більш насильну унію з Москвою. Першу унію перевела Польща при допомозі наших же єпископів, що зрадили своїй Церкві, а другу — Москва при допомозі Царгородського Патріарха, що за червінці (200) й соболині шкiрки (120) продав Москві свої батьківські права до Української Церкви.

Обидві ці насильні унії віками старалися спольщити й змосковчити наш народ, вживаючи Церкву, як найкращий засіб для персьведення цього в життя. Церкву зроблено назовні ніби величною, щоб приваблювати народ до неї, а внутрі перевадилися в життя не засади Христової Науки, а те, щоб виховати народ якнайбільш пирхильно до всього, що московське чи римське.

Не диво, що коли Церква наша встала з припечатаного (двома уніями й приваленого двома державами каменем) гробу, то рідні діти за так довге перебування її в гробі мало пізнавали. Деякі зараз відчули рідність Матері й пішли з нею, а багато далі пленталось (та на жаль й до сьогодні плентається) за чужою московкою чи римлянкою.

Коли Церкву-Матір безбожна влада знову загнала до гробу, а прийшов догідний час (підчас Другої Світової війни), щоб звільнити її з гробу, то старші духовні її діти-єпископи-ніби звільнили її з гробу, але переодягнули її на старий лад не залишивши її такою якою вона прибралась, вставши з гробу 1921 року. А що вірні звикли бачити Церкву в старій — чужій ноші, то і йдуть громадою за такою, яка цю ношу має, яка сяє золотом-блеском, а не любов'ю до меншого брата, того, що його «старший брат» ще й досі по Словках та Сибірах гонить.

І що ж сталося? Рідна Церква залишається з малою кількістю вірних й лише кількома священиками та одним єпископом,

бо діти її потрапляють до інших Церков, навіть таких, що «пересвятою» одного живого її єпископа зневажили й принизили свою рідну Матір-Церкву. Правда є такі Українські Церкви (в Америці й Канаді), що під натиском опінії деякої частини своїх вірних деколи згадають «не злим тихим словом» відроджену (1921) й безбожною владою замучену рідну Церкву — згадають і її первосвятителів і навіть панахиду за упокій відслужать.

Але що ж з того? Чи сказали коли небудь ті Церкви, що вони визнають відроджену (1921 р.) Церкву? Чи визнали прилюдно-офіційно щонайменше святість її й благодатність замученого її Єпископату? Ні не визнали. Не визнали, бо всі вони не визнали самотнього живого єпископа відродженої Церкви — Архiepіскопа Івана Теодоровича, навипередки пропонували йому свої услуги для пересвяти — предлагав (покійний) митр. Полікарп Скорський, митр. Іларіон Огієнко, а довершив арх. Мстислав Скрипник.

Якраз рік тому, в серпні 1955 р., Собор Єпископів УПЦ в Америці, що під духовним проводом митр. о. Івана Теодоровича, на своїй нараді (сесії) виніс кілька ухвал — п'ять визнань, що мали б сприяти поділеній Українській Православній Церкві об'єднатись в Єдину Церкву Українського Народу (див. Українське Православне Слово, вересень 1955 р. Ч. 9.). Але що ж? Всякі визнання є, та нема визнання відродженої (1921 р.) Матірної Церкви. Є тільки заперечення, що «нікому невільно надуживати для власних користей жертву тих, що віддали своє життя в обороні Рідної Церкви Українського народу, зокрема ж торкається це мучеників нашої Церкви в рр. 1921-1934 на чолі з митрополитами Василем і Миколаєм.» (Треба здогадуватись, що це йде мова про Митрополитів-о. Липківського та о. Борецького). Але ж хто більше надуживає для власних користей імена цих Первосвятителів-мучеників як не той же єпископат, що ці ухвали прийняв? Коли ж то він визнав благодатність цих Первосвятителів, зокрема Митрополита Василя, що поставив в єпископський сан о. Івана Теодоровича, що його цей же єпископат спонукав до принижуючої Церкви та його самого «пересвяти»???

Отже, визнання нашої відродженої (1921 р.) Рідної Церкви зі сторони єпископату інших Українських Православних Церков, на превеликий жаль, немає. Нема що тоді дивуватися й грекам, що нашої Церкви не визнають, якщо свої рідні по крові не визнають. А між тим пишуть про «єднання», про «визнання». Чи ж можемо ми єднатись з тими, що не визнають нашої Мучениці Церкви? Не визнають хотьби її святости й благодатности? Не можемо — не можемо, бо це було б зрадою тим, що за Церкву загинули по Соловках, Сибірах, каторгах.

Що ж нам робити? Це питання ставало перед проводом нашої Церкви й її самовідданими членами. Провід, бачучи тяжке положення Церкви, шукав виходу з того положення через ду-

ховне єднання з іншими Церквами — пробував дійти до порозуміння з Грецькою Церквою, тут в Америці, що під духовним проводом екзарха Михаїла; пробував з Українською Православною Церквою в Європі, що під проводом митр. Ніканора Абрамовича. З греками до порозуміння не дійшло, хоч зразу здавалося, що успіх можливий. Але, коли треба було допомогти у висвяті єпископа для нашої Церкви в Австралії, екзарх Михаїл від такої допомоги відмовився.

Що ж до єднання з митр. Ніканором, то ніби з його сторони, назовні, була показана добра воля, але допомоги нашій Церкві в Європі (зокрема Німеччині) він не дав, а намагається її зліквідувати, забрати під свій «покров». До того тверді синодали — як єпископи, так і деякі вірні — незадоволені заходами єднання свого ж митрополита і ждуть ліквідації нашої Церкви й переходу нашого на їх бік.

Отже, заходи до єднання, зроблені Проводом нашої Церкви, залишились безуспішними. Ходять чутки, що є в плані започаткувати єднання з Церквою, що під духовним проводом митр. Івана Тєодоровича. Можна сподіватись, що й тут даремні старання, бо як же митр. Іван погодить свою «пересвяту» з благодатністю Матірньої Церкви (1921 р.), від якої він одержав першу єпископську висвяту?

Частина вірних нашої Церкви була тієї думки, що через скріплення нашої Церкви в Європі можна скріпити положення й Церкви нашої в Америці. Скріплення це мало статись через поставлення для Церкви нашої в Європі єпископа, що став би на чолі духовного проводу й зміцнив сили нашої Церкви. Та заходи вірних, що до висвяти єпископа, попали в таке ускладнення, що не тільки не скріпили Церкву в Європі, а привели до розриву її з нашою Церквою в Америці.

Отже Церква наша опинилась, як я згадав з початку, над берегом пропасті. Залишилось кілька парафій і кілька священників. Що ж, чи далі шукати допомоги назовні? Видко, що ні. Відтіля допомоги достойного єднання не ждати, хіба пустити в непам'ять, в зневагу честь Матірньої Церкви — її Мучеників. Чи можемо це зробити? Ні в якому разі, бо «кров їх тоді паде на нас і на дітей наших».

Треба держатись нам хочби невеличким, але крем'яним, острівцем серед бурхливого моря — держатися доки хвилі заспокояться і прийде рятунок для рідної Церкви, а якби й покрили хвилі цей острівець і на час він зник би з виду, то історія народу нашого віднайде його, й з нього, як з цілющого джерела заб'є ключем жива вода, що оживить і приведе всю Церкву нашу на ті шляхи, на яких за неї поклали всі свої сили, кров і життя ті, що викликали її 1921 р. з гробу, до якого загнали були її дві зрадливі унії — 1596 — і — 1686 рр.

Хто дасть відповідь?

«ПОЛЮБИМО ОДИН ОДНОГО, ЩОБ ОДНОДУМНО ВИЗНАВАТИ», чуємо на кожній Святій Літургії, осіняємо себе хресним знаменем і готуємось слухати СИМВОЛ ВІРИ. Тоді серце наповнюється теплістю, розм'ягчується, й хочеться обняти та пригорнути всіх, що з тобою моляться разом, вони ж бо є БРАТИ у ГОСПОДІ ІСУСІ.

Поволі св. Літургія закінчується, вірні слухають казання пан отця, яке часто не пов'язане з Євангельською темою і звучить не церковною мовою. З амбону, де недавно виголошувалось «Полюбимо...» чуємо слова, що ніяк не можна пов'язати з почуттям любови, чуємо образи й непристійні слова навіть прокльони, що сипляться на голови тих, хто не з «нами».

Запалене чином св. Літургії серце починає потроху охолоняти, душа скорбить, а в голові роїться сотні думок, які малюють картини з далекого минулого на незабутній нашій Україні.

Ось рідне дороге село. Старенька церковця, де впродовж цілого свого життя молилися наші діди, батьки, і сестри. Бачу свою стареньку бабусю, яка поверстається з церкви. Вона тихенько переступила поріг хати, перехрестилася до образів, вийняла з біленької хустини проскурку, поцілувала її й поклала насеред стола, щоб розподілити всій рідні. Обличчя бабусі сяє якимсь невлотимим святковим світлом вона лагідна, як тепло сонця, привітна, як польова квітка. Одягнена вона по святковому, що цілком відповідає її піднесеному настрою. Ось вона порається коло печі, дістає смашні страви, щоб уся родина розділила з нею трапезу, бо всі були в церкві і ніхто нічого ще не їв.

Думки ж переносяться до церкви. Нас бабуся всіх туди привела: ми урочисто переступаємо поріг святого дому, бабуся бере свічки, стає на коліна, щиро молиться, і аж тоді розставляє свічки на свічниках. В усіх рухах бабусі й інших, що моляться чувається, що ми в храмі, в домі молитви, там, де душа знаходить спокій. Думки всіх з'єднані в спільній молитві в духовному єднанні. Перед ними образ спасителя ІСУСА ХРИСТА.

Старенький священик творить молитву разом з своєю паствою, і своєю лагідністю тримає об'єднану громаду вірних Церкви, навчає її любови до ближнього, до Бога, пояснюючи Святе Євангеліє.

Такі думки раптово обриваються від сильного наголосу священослужителя, що тепер виголошує казання, спрямоване проти тих, що не з «нами». Думки переходять в сучасну реальність і малюють сумні та не веселі картини.

Неділя. Початок Літургії. В храмі порожньо. За дверима храму чути голосні розмови тих, хто ще не закінчив своїх суперечок. Коло свічної скрині йде торгівля свічками і іншими річчями, що їх продає титар церкви. Особи, що стоять коло титаря, ведуть голосні розмови, не зважаючи на те що перерадять-

ся св. Літургія. Тут чути привітання, потиснення рук, хлопання по плечах, розмови про новини і ін... Розмови ведуться між чоловіками й особливо поміж жінками, які цілком забули, що вони є в храмі — в домі молитви. Вони розмахують руками, насолоджуючись своїми буденними розмовами. Коли ж «Райські двері» закриваються й священослужитель виголошує «Святеє святим!»... присутні в храмі, з великим шумом і гамом, всідаються на лави і храм перетворюється на справжній «базар»: голосні розмови, жестикуляції, непотрібне «хожденіє» по храмі. Хто ближче стоїть до правління парафії біжать до паламарки, звідкіль чути в храм голосні розмови, стук дверима. Діти бігають по церкві, а ні бабусі, ні матері на те жадної уваги.

Хор співає концерт, але співу того ніхто не чує і ним не цікавиться, бо в храмі свій специфічний «концерт». А взагалі ми «молимося»... Нерви не витримують і мусиш вийти з церкви, щоб хоть трохи заспокоїтись. Та чи ж можна знайти спокій???

Знадвору, коло церкви, гуртки тих, кому нема чого робити в церкві, але ж і не для того вони сюди прийшли. Тут скупчились усі «дипломати», «адвокати», «політики», «пропагандисти», «бізнесмени». Тут навіть побачите й «шпівнів». Що на доброму ярмаркові — почуєш усі новини. З одного боку почуєш: «Григоріянці програли суд, бо Мицик (о. Омелян, настоятель храму св. Володимира в Чикаго), сердитий на владу за те, що той його з амбону назвав комуністом». З другого — говорять: «Уердеписти є комуністи спалили друкарню в Детройті, на замовлення Москви». Ще в одному гурткові вигукують: «Доленківці беруть верх у церкві, бо вже п. Бака Федір став скарбником, завідує фінансами»... От так без кінця...

Нарешті чуємо: «Ну, підемо, вже дванадцята...» (о 12 годині, в неділю, відкриваються шинки-сальони). У відповідь на це почуєте: «Ви йдіть, а я зайду в церкву, може когось побачу»...

Молимося, проповідуємо, і... гніємо духово, бо говоримо про любов, а діємо, як варвари.

Які ж наслідки? Дуже сумні, ми їх маємо більш а ніж треба.

ВАСИЛЬ КОЗИРЕНКО

ОБІЖНИК Ч. 2

По році досвіду Правлячий Єпископ Західної Європи уважаєс конечним:

І. Оголосити Акт оформлення ЗАХІДНО-ЕВРОПЕЙСЬКОЇ ДІЄЦЕЗІЇ УАПЦ, Соборноправної Київської на підставі канонів Соборів 1921 і 1927 рр., котрі є важні на чужині так само, як на Батьківщині, однак з пристосованням до сучасних існуючих в Зах. Європі обставин.

Акт цей є юридично-каноничною базою для існування й діяльності УАПЦ Соб. Київської на чужині.

Західно-Європейська Дієцезія є Церковним організмом, незалежним від жадної юрисдикції існуючих українських Церков, їх Соборів, Синодів та ієрархії скільки не є ними визнана канонічно.

Вона лише зв'язана духовно і традиційно з УАПЦ Київською, котра правно в Україні не легалізована, а перебуває в «катакомбах» («ДІЯННЯ» Собору 1921 р. Розд. III § 2, Розд. XI § 5 в. § § 28 і 29. «НАКАЗИ» Собору 1927 р. с. 26, Розд. I § 4 і с. 34 Розд. IV § 1).

II. Організувати ДІЄЦЕЗІЯЛЬНУ (ОКРУГОВУ) ЦЕРКОВНУ РАДУ на Соборноправних, моральних і церковно-ідеологічних принципах та вимогах, з уzglядненням влади керуючого єпископа по духу Св. Писання, Вселенських канонів та Писань Отців Церкви, гармонійно і логічно оформлених за вказівками національних українських Соборів, Наказів наших Первосвятителів та ухвалами краєвих зборів. все синтезоване для добра, розвитку, зміцнення і благовістя нашої Святої Православної Церкви за кордоном, серед українців і чужинців. «ДІЯННЯ» Розд. XI, е. § 60 і «НАКАЗИ» Собора 1927 року с. 48 § § 1—4).

III. ДІЄЦЕЗІЯЛЬНА (Округова чи Єпархіяльна) ЦЕРКОВНА РАДА є соборноправним представництвом Об'єднання Краєвих Церков і парафій Єпархії Зах. Європейської піддержавно, для постійного порядкування життям цієї Округової Церкви, задоволення її вимог і допомоги в праці Радам та Керуючому Єпископу, для об'єднання і координації». (§ 1 «Накази» Собора 1927 р. с. 48).

IV. Прийняти до відома й консеквентного уведення в життя діяльності окремих Парафіяльних і Краєвих Рад та вірних, що, згідно ухвали Покровських Зборів Краєвої Церкви в Німеччині в м. Інгольштадті від 25—26 грудня 1955 р. («Протоколи» сс. 10—11 і в окремо підписаного усіма присутніми делегатами «АКТА» § 1 і ін., санкціонованого і розширеного на всю Єпархію керуючим Єпископом), наша Західно-Європейська Дієцезія УАПЦ Соб. Київської не знаходиться в жадних зносінах ієрархічних чи інших офіційних з бувш. Зверхником і його вікарієм Церкви (Дієцезії) в ЗДА в Чикаго та її Малої Ради, бо «вона зрадила засади УАПЦ 1921 р., відреклася від святости і благодатности УАПЦ Київської і канонів 1921—1927 рр. і тому свідомо відійшла зі складу УАПЦ Київської на чужині».

V. Наказується згідно вищезазначеному негайно, де можливо по Дієцезії, скликати Збори Краєвих Церков, або Краєвої Ради, або Парафіяльні Ради для санкції (затвердження) § I і II сучасного «Обіжника» ч. 2 та переведення на підставі нищеподаних інструкцій обрання делегатів-членів ДІЄЦЕЗІЯЛЬНОЇ ЦЕРКОВНОЇ РАДИ.

VI. До ДІЄЦЕЗІЇ ЗАХІДНО-ЄВРОПЕЙСЬКОЇ УАПЦ можуть приєднуватися (керуючий Єпископ їх кличе!) на повних правах і обов'язках окремі священидіячі й їх парафії, окремі церковні громади, як і окремі вірні всіх Православних Церков, що на цей час перебувають поза Європою, до котрої належить наша Батьківщина Україна.

ЄВГЕН Бачинський, сп. УАПЦ Соб. Київської, Титулярний Бернський і Женевський. Керуючий Західно-Європейською Дієцезією.

Ружемон (Швайцарія)

Р. Б. 1956 дня 7 липня

СПРОСТОВАННЯ НА «ВІЯСНЕННЯ МАЛОЇ РАДИ» УАПЦ В ЧІКАГО.

Вже минув рік після припинення зносин з цією «Малою Радою» що в Чикаго при Арх. Григорію Огійчукові стоїть та виконує його накази, коли ось несподівано читаємо «Офіційне в'яснення» про її відношення до Всечесного ЄВГЕНА, Правлячого Єпископа Західно-Європейської дієцезії УАПЦ, надруковане в Ч. 44 «Православного Українця» за липень 1956, сс. 10-11.

Ми пройшли б спокійно повз ці «в'яснення», бо «Злословіє тих, хто зневажають Тебе, впало на мене» (Рим. 15,3), але змушені виказати правду, котра сама фактами зруйнує усе це тенденційне й перекручене писання.

1. Насамперед «в'яснення» претендує, що на доказ обрання Всечесного о. Євгена Бачинського кандидатом на єпископа УАПЦ не було представлено «жадних документів». Це є неправда. Ще 30 жовтня 1955 року був висланий рекомендаційний лист з поясненнями і зазначенням до о. Ол. Биковця, секретаря Малої Ради в Дітроїті, у відповідь на його інсинуації, також озаглавлені «в'яснення Малої Ради», котре він розсилав до Парафіяльних Рад УАПЦ в Німеччині, маючи завдання зруйнувати тамтешні парафії Саборноправної УАПЦ і припинити діяльність керівних церковних чинників. Це йому не вдалося і він одержав обурені й палючі протести-відповіді від вірних... Це й було наслідком розриву поміж обидвома Дієцезіями в Європі і в Америці, що нарешті наступило формально на Покрівських Зборах в Інгольштадті в грудні 1955 р.

Подаємо тут точні виписки з цих 5-ох документів, в свій час адресованих до Є. В. Бачинського в Женеву, котрі й тепер збережені в оригіналах:

1. Великий лист на 7 сторінок машинкового друку від ВУПЦР з Києва від 25 серпня 1927 року Ч. 2160, де на сторінці 2 написано: «ВПЦР в тій справі, в переведенні якої Ви виявляєте активну участь, поділяючи суто-церковну ідеологію УАПЦ за кордонм, цілком довіряє Вам і в бажанні Вашому прийняти

сан священника вбачає лише чистий, святий ідейний намір, і не тільки нічого не має проти цього, а навпаки, щиро-сердечно вітає й бажає дальшого поступу по ієрархічним щаблям Вам, як budouчому апостолу-єпископу нашої церкви за межами рідного краю. Цілком зрозуміло, що про скасування постанови по справі вашої висвяти Микільських зборів не може бути й мови». А на ст. 6: «До таких братів щасливо ми вважаємо приналежним і придатним Вас, дорогий Євгене Васильовичу, і від цілого віруючого серця **БЛАГОСЛОВЛЯЄМО ВАС!** Нехай благословенний буде той крок, що Ви зробили вже і певні ще більш зробите надалі.» І ще: «Як би було гарно, коли б Ви сами прибули на Собор та допомогли нам, порадували нас свіжою світлою думкою та звідси, із серця Матері Української Церкви одержали благодать священства і благословіння на апостольську працю. Прийміть ще й ще раз подяку за Вашу працю, прийміть найкращі братерські побажання і благословіння Господне через нашу недостойність. **Всі Члени президії на чолі з о. Митрополитом Вас вітають»...**

2. Архиепископ Нестор Шараївський, оповідаючи про перебіг Другого Всеукраїнського Собору в Києві, в листі від 26 листопада 1927 р. пише: «Ваші чотири доповіді зачитано було мною і вислухано Собором з надзвичайним інтересом, особливо про Лозанську Конференцію. Ухвалено надрукувати їх в нашому журналі з резолюціями відповідно висловленим Вами думками. В справі Вашої висвяти **УХВАЛЕНО** жити заходів, щоб ця висвята відбулася в Києві. **Висловлювалось** (на Соборі) міркування про те, що в Вашій особі, як людині висококваліфікованій в церковно-релігійних питаннях, було б бажано мати авторитетного представника нашої церкви в Західній Європі в сані Єпископа. Дай Боже, щоб так і сталося. Це моя давня думка і моє щиро-сердечне бажання. **Я вірю, що воно здійсниться»...**

3. В іншому листі від 8 червня 1928 року, Архиепископ Нестор Шараївський пише: «Відбулися і Великі Микільські Збори. Розглядали і Вашу справу з висвятою, але позитивного вирішення не могли дати. 1). Воно й зрозуміло цілком... Біда нам з отим буквоедством, формалізмом, з отією традицією, що так багато шкоди наробила християнській ідеї — во Православії —, нашій Українській Церкві в царсько-синодальній неволі, яку ми й на волі відчуваємо й далі»... Далі він пише: «Міркування Арх. Івана Федоровича в цій справі недоречні. Ваші я цілком поділяю. Я навіть сподіваюсь більше: в Вашій особі **УАПЦ** була б повинна мати свого славного представника на Заході — Єпископа, і я сподіваюсь, що так воно й буде! Нехай Бог Вас **благословить!** Про Вашу висвяту і взагалі про Вашу церковну працю я говорив з о. Василем і з іншими авторитетними членами нашої Церкви і вони всі цілком поділяють мою думку.»...

¹⁾ Мова йде про висвяту в священники у Єпископа А. К'юрі, Старо-Католицької Церкви в Берні. Прим. Редакції.

4. В листі від 2 вересня 1928 р. до Адольфа К'юрі, Єпископа Старо-Католицької Церкви в Швейцарії, писаного французькою мовою і власноручну авторську копію котрого за підписом, ми посідаємо, — Архiepіскоп Нестор Шараївський в порозумінню й з доручення Митрополита Василя Липківського пише: „Mr. Eugène de Batchinsky comme candidat est digne non seulement à la dignité du prêtre, mais encore celle d'un évêque“. В перекладі на українську мову це буде так: **«Добродій Єуген Бачинський як кандидат достойний не тільки сана священика, але й достоїнства Єпископа»**...

5. Нарешті Митрополит-Мученик Найпочесніший Василь Липківський в листі ще від 25 грудня 1926 р., благословляючи бр. Євгена Бачинського на пастирське служіння і пересилаючи йому Псалтир та свою фотосвітлину з власноручним підписом, пише: «З усією ширістю любови у Христі призиваю Боже благословенство на Вашу висвяту в сан пресвітера і на достойне служіння святих нашої Церкви. **В недалекому майбутньому безумовно і Єпископ нам буде потрібний в Європі**»...

Вважаємо, що цих свідочств (а є ще й інші) вистарчить для найбільших чесних скептиків... Підкреслюємо, що Є. В. Бачинський ніколи не підписав питання про обрання його кандидатом на єпископа і не просив жадних посвідчень чи констатацій про це.

Те що ніби, як пишуть в «в'ясненні», Митрополит Василь Липківський в Розд. 7 своєї «Історії УАПЦ» — «все те відминив», тобто, кандидатуру навіть на священика, — це є НЕПРАВДА, ВИГАДКА! Ми теж посідаємо цей розділ 7 й уважно шукали цю «відміну», але там нічого подібного немає і не могло бути... Автор «в'яснення Малої Ради» певно наївно або лукаво сподівався, що вірні УАПЦ, не маючи цього документа, повірять на слові!...

Отже, якщо «дослідження», про котрі пише Мала Рада в Дітройті й показали, так тільки те, що в дійсності бр. Є. В. Бачинський був обраний і неоднократно благословенний численними ієрархами УАПЦ на кандидата Єпископа для Західної Європи. На жаль акти Собора 1927 р. загинули, як що взагалі були докладно зложені, але залишилися документальні сліди і в свідченню учасників.

II. «В'яснення Малої Ради» пише про «двоєженство» ВЧЄ Єпископа Євгена, так ніби він дійсно мав разом дві жінки!... Дружина його була віруюча євангелічка швайцарка, донька красавого депутата — не вдова, але дівчина від матері й батька Протестанської Церкви. За бажанням, кожний може звідатися й запитати в Мерії міста Тулузи (Франція) в жовтні 1911 р. під Ч. 1051 де реєстрований той шлюб.

Всім відомо, що УАПЦ Соборноправна, київська мусить керуватися і на чужині канонами Собору 1921 року, котрі дозволяють єпископам бути одруженим (Митрополит Василь Липківський був одружений і жив спільно з своєю дружиною до

самої смерти) й з вдовами! «ДІЯННЯ ВПЦ СОБОРУ» на ст. 18, розд. XI, гл. 2, §16, а всякі монархічно-чернечі чужі правила в цьому питанні не є для УАПЦ міродайні. Бо вони не є догми, а лише ухвали для тих часів і Церков.

Покликання на Послання Апостола Павла до Тимофія (1 Тим. 3, 2—4), що єпископ мусить бути муж ОДНОЇ жони) а не «єдиної»?!. що є самовільне перекручення священного тексту) відноситься до регламентації подруж священодіячів першого віку, щоб не було двоєженства, бо тоді дійсно дуже часто особливо неофіти з язичників та й Іудеї, мали одночасно по дві і три жінки. Зрештою так цей текст тлумачить і св. Іоан Золотоустий. (див. т. XI, ст. 683 його творів.). Це все мусіли б знати автори «вияснення». Повстає питання: для чого було притягати ще й фальшиво перекручені тексти Святого Письма?

III. В §2 свого «вияснення» Мала Рада необачно покликається на ніби то переведене слідство (!) єп. Миколая Урбановича. Направду, ми тут в Європі добре знаємо як він «переводив» його! ... Зрештою він сам заперечує, що висвячував Єп. Євгена в Флоренції, як же він може «припиняти» дійсність висвяти? В дійсності висвяту передав Єп. Єфрем Фузі, а він тільки асистував, що і зазначено в документах консекраційних, ним підписаних. У всякому разі єп. Урбанович не має жадного права заявляти подібні претензії і досить йому прикриватися якимись, нікому невідомими канонами, які тут зовсім не до речі...

IV. Що торкається до Преосвященного Д-ра ЄФРЕМА ФУЗІ, так ніхто не має можливості судити про його канонічно-правну апостольську сукцесію, не розглянувши його документів. Не може робити того і єп. Урбанович, бо він направду не читав його консекраційних грамот, а тільки потримав хвилину в руках і... задовольнився. ВСЧ Др. ЄФРЕМ є високо-моральна і глибоко віруюча людина, добре богословські освічений з теологічним докторатом і що б кому не бажалося є дійсний канонічний ієрарх із східною апостольською сукцесією. Називати його «сектантом» може наважитись лише той, що має ментальність царських і распутінських ієрархів, для котрих усе, що не є московське або марксистське — ересь і не «істинне православ'є». Преосвященний Єпископ Д-р Єфрем Фузі ніколи не належав до польських «Мар'явітів» як зневажливо запевняє «вияснення», автори которого напевно не знають доклядо, що то за Церква Мар'явітська?!...

Ми посідаємо в Канцелярії нашої Західно-Європейської Дієцезії УАПЦ в Женеві кілька автентичних документів і свідочть компетентних теологів-каноністів. Всі вони стверджують, що ВСЧ Єп. Єфрем Фузі є канонічним православним східного обряду з апостольською сукцесією — преемством ієрархом.

«Вияснення Малої Ради» в §3 безпідставно вважає, що Зах. Європейська Дієцезія УАПЦ, через висвяту її правлячого Єпископа у Преосвященного Д-ра Єфрема вже не є церковне тіло

Православної Церкви, бо цей святий, на їх думку, «мар'явітського» зв'язання. Це теж невірно. В дійсності він є свячення по православної східній лінії Сирійсько-Антіохійської. Зрештою, лінія висвячення єпископа, якщо вона канонічна не має жадного значіння а ні впливу на визнання устрою в Церкві Православній. Наприклад, єпископ свячення римо-католицького, англіканського коли приєднується до Православної Церкви то в «суцїм сані» і це не впливає на її устрій церковний. Ось так хіротонія єпископа Йосипа Жука, попередника Архiepіскопа Богдана Шпильки в ЗДА, була переведена в 1932 р., до речі ЖОНАТИМ єпископом сирійського походження Преосвященним ЄФТИМОМ ОФІШЕМ, що приєднався до Російської Православної Церкви. Так само вікарій Архiep. Григорія Огійчука єп. Миколай Урбанович, був висвячений в 1949 р. єпископом бувшим старо-католицьким, Уніятським з Церкви Мельхїтської в Сирії Антонієм Анїдом, котрий в ЗДА став... «Президентом-Патріархом» (!) якоїсь невідомої секти під назвою «Незалежної Федерації Католицьких і Православних Церков»!... І Церква УАПЦ, зверхником котрої в ЗДА є Арх. Григорій, від того не стала називатися «Візантійською Українською Православною Церквою», як те бундючно написано на визїтівках єп. Миколая...

V. Нарешті ми примушені з огляду на претензію Арх. Григорія Огійчука, висловлену в комунікаті Малої Ради, «відповідати за чистоту православної віри і спасіння вірних» виразно зазначити, що є великий сумнів, що він має моральне право на те в усякім разі доки він не очиститься від офіційно піднесених друком і за підписом осіб, котрим його діяльність була відома, обвинувачень в службі НКВД у большевиків, про його патрістичну комуністичну «діяльність» в Україні після розгрому УАПЦ, а також його моральність і священничу і монашеську... Знаємо ми, як він у Вінниці раболопно висловлював панегірики німецькому «фюреру» і т. ін. Для тих, хто не знає зазначимо, що в газ. «Український Прометей» в Дітроїті були надруковані оскаржуючі його матеріали в числах від 28 вересня, від 14 жовтня, від 28 жовтня 1954 р. і ін. Дрібненьке ніби то спростовання цим закидам надруковане в «Православному Українцеві» Ч. 27 нічого не спростовує і неясне...

Що ж до єп. Миколая Урбановича покищо ми зазначимо, що розпоряджаємо інформаціями, по котрим він і в цїм напрямі не далеко відійшов від свого зверхника, а може й перевершив...

У всякім разі обидва вони не мають і не могли мати як ієрархи нічого спільного з нашими Мучениками-Первосвятителями київськими УАПЦ Соборноправної і від неї благословіння не одержували...

Канцелярія Західно-Європейської Дієцезії УАПЦ
Соборноправної і Київської.

ЖЕНЕВА (Швайцарія)
Року Б. 1956 м. серпень.

МАТЕРІАЛИ З ІСТОРІЇ УАПЦ В ЕМІГРАЦІЇ

ПАРАФІЯ УАПЦ СОБОРНОПРАВНОЇ В ГАНОВЕРІ.
(ПРОТОПРЕСВІТЕР О. ГРИГОРІЙ АНТОХІВ).

По капітуляції Німеччини, втікаючи з Тюрінгії в червні 1945 р., разом з групою духовенства УАПЦ та митрополитом Полікарпом священик УАПЦ 20х років Протопресвітер о. Григорій Антохів зупинився в Гановері (Німеччина). Митрополит Полікарп Сікорський зупинився в Гранау — 35 км. від Гановера.

В занадто тяжких умовах репатріації бувших советських горожан на «родину» о. Григорій zorganizував в Гановері парафію УАПЦ. Спочатку парафія мала лише 34 особи, а потім зросла до 4.500. Відправляв о. Григорій Богослужби в напівзруйнованому німецькому храмі на Лістерпляці. Тут він перестудився, захорів і пролежав у лікарні два з половиною місяці. Повернувшись з лікарні, він порушив перед вірними Церкви питання про побудову свого храму. Збори парафії ухвалили храм будувати й визначили Головою будівельної Комісії о. Григорія. В новозбудованому храмі УАПЦ служби Божі розпочато на Спаса (19.8.46). Витрачено на будівлю храму 90.000 Німецьких Марок, зібраних з парафіян. (З заяви о. Гр. Антохова до Собору Єпископів УАПЦ від 5-го лютого 1947 р.)

Щоб стало зрозумілим життя і діяльність цього священика в Гановері варт нагадати про суспільно-громадське життя скитальців в цьому місті. В червні-липні 1945 р. тут було організовано професором Константином Подільським таборовий осідок в кілька десятків українських скитальців, який був названий табором «Січ». Але малі, розбиті приміщення, не могли, потім, вмістити великої кількості українців, які щодня напливали,

тікаючи і ховаючись від советських репатріаційних офіцерів. Тоді, на домагання проф. К. Подільського, англійські окупаційні власті дозволили перевести людей у великій військовій казармі що були поблизу осідку «Січ».

Новий табір було названо «Табір імені М. Лисенка». Комендантом табору було обрано п. Гарана. Проф. Подільський і Гаран добре зорганізували життя скитальців: в таборі був лад і спокій, вжиті були заходи до самооборони в разі б травився примус для повернення скитальців на советську «родіну».

Але таке життя було не довго. Як тільки минула перша хвиля небезпеки примусової репатріації до табору з'явився Тищенко. Сам він старий емігрант. Оселившись в Німеччині набув собі маєток, але з утворенням таборового життя нових емігрантів, він залишив свого сина на господарстві свого маєтку, а сам переселився до табору імені Лисенка. Став гуртувати навколо себе своїх людей, видавати «Таборовий Бюлетень», впливати на певне середовище таборян. До Тищенка пристали такі люди, як інж. Заборський, проф. Плющ, проф. Сапіга, Кравченко, Дешко, Коцур, Біленький і інші. Привернули на свій бік таборову поліцію, якої було близько 300 осіб і яка складалася з переважної більшості галичан. Посадили комендантом поліції москаля Скворцова і завели свої порядки, цілком протилежні попереднім. Табір зачинили, скитальців випускали до міста по спеціальних перепусках таборового начальства. На брамі поліцаї відбирали в таборян продукти споживання: хто сперевався, того били. П'янствували, свавільничили. Життя скитальців стало будуватись за принципом партійщини. Випущено займ УГВР (облігації від 5 до 100 Німецьких Марок), стягалися гроші на «купівлю зброї для УПА», накладалося на таборян податки за користування німецькою землею під городи. Від кожного таборянина вимагалось доведення того, що він є українець, а доводити треба було за порукою двох-трьох прихильників таборових урядовців. Тоді вже видавалася посвідка, за яку треба було платити від кожного члена родини 5 НМ.

Таке свавілля таборового начальства було припинено перевиборами, процес яких взяв під свій контроль англійський майор Морен. На голову табору було обрано професора Константина Подільського. Посади таборового управління стали обсяджені чесними людьми.

Одержавши поразку таборове начальство групи Тищенка, з допомогою поліції, утворило напад на православних українців, багатьох було покалічено ножами. Після цього майор Морен наказав розпустити старий склад поліції. Знову став наладжуватись, хоть з трудом, порядок.

Ця боротьба не могла пройти мимо церковного життя й о. Григорія Антохова який завжди стояв в охороні своїх вірних, як духовний пастир. Група Тищенка рішуче виступила проти нього, вона намагалася видалити його з табору, пов'язавшись з митр. Полікарпом, інформувала його ложно, писала доноси.

Митрополит Полікарп став по стороні ворогів о. Григорія. Відносини між митрополитом Полікарпом і о. Григорієм Антоховим найкраще можуть висвітлити документи.

Так, наказом митр. Полікарпа від 8.XI.46 ч. 1108 на вимогу так званих «громадських організацій» про позбавлення о. Григорія сану, звільнено його від обов'язків настоятеля в парафії і призначено настоятелем парафії в Корієн-Кіль.

Документом від 11.XI.46 м. Полікарп заявляє, що він проти о. Григорія «як проти священика й проти чоловіка» нічого не має, але діяльність його показалася митрополитові підозрілою. Розпорядження м. Полікарпа повторив «Таборовий Бюлетень» від 15.XI.1946, Ч. 256/367.

17.XI.46 ціла парафія, за підписом 2000 осіб, просить митрополита Полікарпа залишити о. Григорія настоятелем парафії в Гановері.

28-29.XI.1946 р. духовенство всієї Гановерщини, під головуванням митрополита Полікарпа в кількості 16 осіб, розглядало справу о. Григорія Антохова. На цій нараді винесено таку ухвалу: а) Закиди о. Григорію Антохову в приналежності його до однієї з існуючих в Гановерському таборі політичних груп чи роздмухування боротьби проти греко-католиків — є безпідставні, б) підкреслити, що обвинувачення, які ставлять окремі групи о. Григорію Антохову, закидаючи йому антиукраїнську діяльність, бльоккування з москалями, груповщину — є наклепами. Нагадати наклепникам, що митрат о. Гр. Антохів є випробуваний борець за УАПЦеркву, в) відкинути методи наклепницьких доносів окремих угруповань на о. Григорія Антохова, як негідні й варті осуду.

Ухвалу підписали, Голова Народи Духівництва митр. Полікарп Сікорський, секретарі протопресвітер Ігор Губаржевський і свящ. Юрій Татомир.

Після цієї наради духівництва все ж таки м. Полікарп не задовольнив прохання вірних парафії від 17.XI.1946 р.

6.XII.46 парафія за підписом 2193 осіб написала прохання до Свящ. Синоду УАПЦ, з тим же проханням, що й до митрополита. Парафія писала так до Синоду:

«1. Справа виступу представників так званих «громадських організацій» табору імені Лисенка є справа боротьби греко-католиків за користування новозбудованим храмом в таборі, в який православна громада вложила свою величезну працю й гроші в сумі 80.000 НМ. тоді як греко-католики не взяли жадної участі в праці й грошових датках.

2. Лист, який був висланий від вказаних організацій а) цілком не відповідає думці нашої православної громади, б) він цілком безпідставно обвинувачував нашого настоятеля протоєрея Григорія Антохова в участі в заколоті (в таборі), тоді, як він (настоятель) цілковито в політичних подіях жадної участі не брав.

3. Лист підписаний не представниками фактичних організацій а представниками греко-католицької громади.

Парафія просить Синоду при розгляді справи подій в православної громаді не брати під увагу доносу католиків, а також просить звернути увагу, що всі непорозуміння, які виникають на церковно-громадському ґрунті, мають свою причину в ширшому наступі католицизму на православну Церкву.

В своїйому проханні парафія зауважує, що про це писалося м. Полікарпові, але він не звернув уваги. Також вказано й на те, що доноси пише одна й та ж група з 5-20 осіб, яка виступає в різних організаціях.

Це прохання парафіян Синод залишає без уваги.

9.XII.46 Делегація ГанOVERської православної парафії, в складі: пп. Д. Трачука, В. Тимченка, Дудки й Лантушка одвідала м. Полікарпа в Гранау. Мета делегації: спростовання обвинувачення по адресі о. Григорія Антохова та прохання про залишення його настоятелем парафії в ГанOVERі. М. Полікарп делегацію прийняв. Делегація сказала слідує: «В таборі точиться боротьба між греко-католиками й православними, яка дотикається до меж церковного життя. Коріння боротьби лежить в складному комплексі відносин цих двох ментальностей. На ниві православної Церкви в ГанOVERі неправославна сторона вибрала собі за мишень для свого центрального удару становище і особу о. Григорія Антохова. Як світська так і релігійна агресія греко-католиків експортована через ренегатів православної Церкви до відомо Високопреосвященного Владика, обставила всі події, пов'язані з усуненням о. Григорія Антохова так що в очах громади все сталося на вимогу греко-католиків. Загальне враження таке, що митрополит відвів о. Григорія від настоятельства без розслідування фактів, чим автоматично забрав сторону греко-католицької громади...

Делегація переконана, в імені громади, що всяке перефарбування істини, незалежно ким, створить стан відходу вірних УАПЦ до інших церковних організацій»...

Митрополит Полікарп на це відповів: «О. Григорій Антохів сам виявив бажання залишити ГанOVERську парафію. Настоятелем ГанOVERської парафії буде митрополит. Якщо православні відійдуть до греко-католицької Церкви, то є також Церква, де можна молитись». На слова делегатів: «Це буде ганьба для православної віри!» Митрополит Полікарп сказав: «Нехай о. Григорій служити службу»... (Протокол Делегації 9.XII.1946 р.).

А 11.XII.46 «Таборовий Бюлетень» Ч. 276/387 оголосив лист м. Полікарпа до православних парафіян в таборі, де оголошувалось, що м. Полікарп на всіх парафіян наклав «епетемію-покуту.» Це звучало так: «З цього часу в таборовій Церкві немає настоятеля... доки не покається і не перестанете ворогувати між собою»...

І знов ціла громада звернулася до Синоду УАПЦ, де в хронологічному порядку висвітлила стан подій в таборі:

1. 6.XI.46 греко-католики ножами покалічили 26 православних.

2. 8.XI.46 в храмі зібралося понад 2000 вірних православної Церкви на молебень, вони просили Бога визволити їх від нападків і переслідувань. О. Григорій Антохів в своєму слові просив усіх тримати спокій. Після виступали представники УНРРА. Директор просив православних не мститися над греко-католиками за утворений ними злочин. В таборі почав наладжуватись спокій.

17.XI.46 митрополит Полікарп прибув до Гановера, ввів до православного храму понад 300 греко-католиків, які 6.XI. катували православних говорив промову, в якій усіх православних назвав «свинями», а представників УНРРА «безсовісними людьми» за те, що наважились в Церкві звертатись до людей з словами заспокоєння.

4. Митрополит Полікарп представникам парафії обіцяв залишити настоятелем о. Григорія Антохова, а призначив о. Михайла Карачківського.

5. Вірні просять св. Синоду залишити настоятелем парафії о. Григорія Антохова.

Синод залишав і це прохання парафіян без уваги.

18.XII.46 митрополита Поликарпа одвідала друга Делегація в складі проф. Подільського К., Базилевського М., та Трачука Д. Делегація просила митрополита зняти «епетемію» з парафії та повернення о. Гр. Антохова до настоятельства в парафії. Митрополит Полікарп знову повторив, що о. Григорій сам просився, щоб його було переведено до іншої парафії. Вернувшись до таборових справ, митрополит запитав делегацію: «**Чи знають представники, що в таборі імені Лисенка діють большевицькі агенти?**» На це делегація відповіла, що агентів не там треба шукати, де митрополит вбачає, але якраз з протилежного боку. (Протокол Делегації від 18.XII.46).

26.XII.46 р. парафія, за підписом 1279 осіб, написала м. Полікарпу останнього листа де вірні писали: «В разі незадоволення Вами нашого прохання, ми змушені будемо звернутися до цілого світу з протестом проти Ваших дій, які ведуть до руйнування УАПЦ та примушені будемо вийти з під Вашої опіки, яка призвела людей до пролиття братерської крові.» Того ж 26.XII.46 о. Григорій Антохів написав рапорта до м. Полікарпа, де сказав: «Зняття мене з настоятельства в Гановерській парафії є безпідставним і незаконним.» За це м. Полікарп своїм розпорядженням за Ч. 1228, від 28.XII.46 віддав справу о. Григорія під суд «як збунтувавшогося клірика».

1 січня 1947 р. була знята «покута-епетемія» з Гановерської парафії, яку м. Полікарп закінчив словами: «Стережіться тих, що чинять незгоду й спокуси і ухиляйтесь від них». (Рим. 16,17).

З листа о. Григорія Антохова до Собору Єпископів УАПЦ від 5-го лютого 1947 р. виходить, що першою причиною, яка викликала конфлікт між ним і м. Полікарпом, були гроші, Ми-

трополит Полікарп наложив на парафію 10.000 НМ на купівлю особистого авто; друга й основна причина конфлікту-стійкість о. Григорія в обороні УАПЦ 1921 р., до якої він належав і від якої дістав священичий сан.

З відбуттям Ашафенбурзького З'їзду оборонців УАПЦ 1921 року в серпні 1947 р. ГанOVERська парафія і її настоятель о. Григорій Антохів прилучились до УАПЦ Соборноправної. Міжцерковна боротьба загострилася. О. Григорія, як і інших послідовників УАПЦ Київської, позбавлено сану й відлучено від Церкви. (Собором Єпископів УАПЦ Синодальної від 24.X.1947 р.) На послідовників УАПЦ Київської 1921-го року посипались доноси синодальних архієреїв священиків і керівників таборів, що складалися в основі з греко-католиків, до американських і англійських еміграційних властей, характеризуючи УАПЦ Київську як «церковну групу УАПЦ, яка плекає прокомуністичні тенденції».

В ГанOVERі справа о. Григорія Антохова набрала досить поважного характеру: вона потрапила до Англійського Парламенту, який доручив представникові Кентерберійського Архієпископа Пасторові Лекові дослідити справу на місці. Пастор Лек утворив прилюдний допит о. Григорію Антохову, де виявились доноси м. Полікарпа наклепами. О. Григорій став відповідальним керівником УАПЦеркви на англійській зоні, за зараження англійських церковних чинників.

Вся справа ГанOVERської парафії і громади українців закінчилася смертю професора Константина Подільського та протопресвітера Григорія Антохова, які послидували в 1949 році одна за другою раптово й несподівано. Вірні УАПЦ Соборноправної і тепер приписують загадковість відходу цих двох, порівнюючи ще молодих людей, в потойбічний світ рукам ворожим УАПЦ Київської 1921 р., а в великій мірі ділам митрополита Полікарпа Сікорського.

Таке становище, лише з відмінними нюансами, було по всіх містах Німеччини, де тільки були парафії УАПЦ Соборноправної: в Мангаймі, Дорнштадті, Беблінгені Карлсруге, Пфортгаймі, Ульмі, Аугсбурзі Регенсбурзі, Ашафенбурзі, Конрнберзі, Мюнхен-Фраймані, Мюнхен-Шляйсгаймі, Тройхтлінгені, Ляйпгаймі, Кляйнкетці, Нюрнберзі, Інгольштадті на американській зоні та на англійській зоні: в ГанOVERі, Батгорні Фарелі, Гайденау, Фалькенберзі, Гільдесгаймі, Лінгені, Діпгольці...

Таке тепер робить і митрополит Никанор Абрамович, добиваючи рештки Соборноправної УАПЦ в Німеччині по парафіях: в Нюрнберзі, Інгольштадті, Фарелі, Діпгольці Гайденау.

Досить пригадати лише вигадану фальшивку в французькій мові проти зверхника УАПЦ Соб. в Зах. Європі Єпископа Євгена Бачинського і інші, щоб сказали: «Але, Господи, визволи нас від лукавого.» ...

Святий спогад

Згадуючи про Сибір, де промайнули мої найкращі молоді літа, та про Забайкалля, Амурщину, Усурійщину, Приморщину (Зелений Клин), а також, згадуючи про Манджурію і великі міста Китаю (Тянь-цзін і Шанхай) і взагалі про свій довгий жовтоблакитний шлях, на протязі 40 років, я мимоволі згадую і про присуджене, моєю долею, перебування, в роках 1923—1924, на Україні.

Револуційні страхіння і жалюгідний вигляд Рідного Краю, після 20-ти річної розлуки з ним напrawdę потрясли мене. Особливо, коли ходив я пішки від Хорола до Лубень, де, серед чудової природи, монастир і мощі Святого Афанасія-Сидячого. Не знаю, може тому, що згадував, як колись, хлопчиком, з бабусею, ходив на прощу в Київ, через Лубни та як молився, тремтів і плакав, біля труни з св. мощами, дивлячись на свою бабусю, яка з сльозами на очах клала частенькі поклони й шептала якісь молитви. Не знаю. Може вирубаний, навколо монастиря, ліс і сумна Сула зробили на мене таке вражіння, а може й останні мовчазні дерева та взагалі шолудиві залишки природи?? Лише очерети над Сулою про це щось шептали та говорив змучений вигляд цивільних старих людей, які на звернення до них, відповідали якимись боязким поглядом та тяжким зітханням.

«Боже Милосердний, Боже Праведний! Покарай Ти ворогів, спаси Україну!» Про цю молитву я довідався від свого старого напівсліпого батька. Він мені говорив, що через греблю віків, просочилася животворча свята вода святого Дніпра, й вона швидко розливається по всій Україні. В Києві з'явилися світочі-проповідники нашого побожного народу — Первосвятителі історичної нашої Автокефальної Православної Церкви на чолі з Митрополитом Василем Липківським, Архієпископом Олександром Яреценком, Йосипом Оксіюком, Благовісником Володимиром Чехівським і іншими. Вони, не зважаючи на сильний спротив ієрархів Московської Церкви, разом з цілим Українським Народом, в серці України — Києві, оповитому духом молитви Антонія і Феодосія та інших печерських святих, вивели з неволі Мученицю Церкву та приклавши, в надзвичайний історичний момент, практику Першоапостольської Церкви, з волі і сили Святого Духа поставили Єпископат Української Православної Церкви, поставивши на чолі її Митрополита Василя Липківського.

І багато в Україні вже відчинено Церков, де лунає слово Боже мовою рідною — українською, захоплює вірних дітей України, розбуджує від національного сну та кличе до творчого чину в усіх ділянках життя...

— Боже мій прийми в Царство Твоє Небесне душу мого спочилого батька.

Почувши від нього про такі події, за два дні я був у Києві. Це було серед літа в 1923 році. З усіх кінців України прибули

ієрархи УАПЦ на Собор. Не можна цими словами з'ясувати того, що я бачив і чув у Софійському Соборі тоді. Такого піднесення духу, палких і вогневих промов із уст Первосвятителя Митрополита Василя, Архієпископа Харківського Олександра та Благочинника Володимира Чехівського я напевне вже не почую. Ті святі промови збуджували релігійний настрій, вони вливали в душу святого вогню, кликали до подвигу, до боротьби за волю Рідного Народу...

Якось у вільну хвилину Митрополит Василь повів мене в головний вівтар, до гробниці Великого Князя Київського Ярослава Мудрого. Поклонилися ми обидва до землі, потім Митрополит підвівся, створив молитву й сказав до мене: «Мені відомо від Сергія (академик Єфремов) про Вас і Ваші прагнення — бути корисним нашому народові на ниві рідного письменства. Однак, сьогодні ми тут уже чуємо загрозу заслання та інші кари. Є всі дані припускати, що червона влада додержить свого слова. Ми залишаємось тут з народом, а Вам слід вернутися в Сибір та на Далекий Схід де ще тихо і можна працювати для наших переселенців та залізничних працівників, які також є діти України. Розбуджуйте приспане національне чуття і дбайте про рідне слово в Церкві. Вона є вірним проводирем до віри в Бога й витворенням єдності народньої, необхідної для розбудови Української Держави. Бог благословить Вас і я Благословляю.» Перехрестив він мене й поцілував — цей святий Дідусь.

Ось з цим благословенством я повернувся до Сибіру, а далі на Далекий Схід, у Манджурію і Китай, а потім несподівано опинився в Парижі, куди послала мене світова організація ІРО. Ось тут, у Франції, перебуваючи в будинкові відпочинку для старших людей, яких неблагана доля чекає на цвинтарі, я мрію про мій Рідний Край, святий мій Край — про Україну, про золотoverхий Київ про святу Софію. Мені здається, що я бачу світлі тіні, Великі Тіні. Великих Ієрархів, на чолі з Великим Митрополитом Василем Липківським. І в наш грізний час атомових і водневих бомб, перебуваючи на порозі нових світових подій і нового світогляду, перебуваючи серед розбурханого океану міжнародніх пристрастей, ми, всі діти України, мусимо, з вірою в Бога пробиватися до Маяка, який миготить на понурому щовбі, серед понурих скель. І цим Маяком є Митрополит Боголюбивої й Богомбереженої України, Первосвятитель Української Автокефальної Православної Церкви Василь Липківський. Велика тінь його між нами. Боже Милосердний, нехай вона з'єднає нас усіх за для боротьби з ворогами за кращу долю, нашу долю українську. Про мене ж старого бурлаку. але вірного сина, Святого Рідного Краю — згадай хоч устами ієрея, що перед Престолом Всевишнього поминає усопших і живих. Я вірю в Твоє безсмертя!

В 35 РІЧНИЦЮ ВІДРОДЖЕНОЇ УАПЦ.

35 років минуло, як у Київській св. Софії на 1-му Всеукраїнському Православному Церковному Соборі воскресла Св. Церква Українського народу. Богом і народом обрана ієрархія УАПЦ понесла потоки живої води по всіх закутках і просторах України. Збудила все живе, а потім перетерпіла тяжкі муки, кров'ю полила тернистий путь Христовий, від рук невірних. Немає їх між нами, але дух любови до брата дух творчости живого Христового життя і шляхи ними вказані ми маємо перед собою.

Митрополит Київський і Всієї України Василь Липківський в час страшних випробовань УАПЦ, на Другому Всеукраїнському Церковному Соборі, сказав останнє слово, вказавши путі, якими має йти Українська Церква. До всіх воно стосується, усіх торкається. Хто має вуха щоб слухати, послухайте: «Чого злякалися чого перестрашилися? Чи не знали раніше, куди й для чого йдете? По нашій вірі Бог послав нам хвилову радість духовного відродження, але за нетвердість нашої віри Бог посилав випробування. Хто могутніший за Бога? Кого, крім Нього, маємо боятись? Боятись може той, хто має сумнів в Божій правді нашої справи, боятись може той, хто ради втіхи тіла готовий занедбати душу; боятись може той в кого впало зерно диявольської спокуси. Не бійтесь, хто служить Богові і любить свого брата. Не бійтесь, хто щиро хоче спасти свою душу! Не бійтесь і відганяйте сумнів, коли наша справа правдива й угодна Богові, ніхто нас не переможе!

Не звертайте на побічні шляхи, не наважуйтеся на облудні манівці! Тільки відкритий і простий шлях є найближчий до Бога. На Нього наше упованіє, Йому честь і поклоніння завжди, нині і по всяк час і на віки вічні. Амінь».

Лише це приносимо ми в дар вірним синам і не вірним у дні цього великого свята.

ХРОНІКА

Орган Синодальної УАПЦ «Рідна Церква», Ч. 25, вересень—жовтень 1956, стор. 9, в своїх «Де кілька думок під розвагу» подає витяги двох листів Симона Васильевича Петлюри від 19. XII. 1921 р. та від 6. VI. 1925. Читачеві ясно, до кого написаний перший лист, але за другий — не подано ні джерела, звідкіль той лист дістався до відома «Р. Ц.» ні імені, до кого він адресований. Думаємо, що незручність Редакції полягала в оголошенні імені адресата. Ми хочемо їй допомогти в цьому й для довідки послати читача до Бюлетеня Благовісництва й Краєвої Ради УАПЦ Соборноправної в Зах. Німеччині ч. 1, 1956 р., стор. 11.

В кінці вересня ц. р. від'їхав, з родиною, до ЗДА Член Краєвої Ради УАПЦ Соб. в Зах. Німеччині та Член Редакційної Колегії Видавництва Церкви проф. В. В. Дубровський. Краєва Рада

від цілого серця бажає високошановному Василю Васильевичу щасливого життя в новоприбраній батьківщині, а також виносить йому сердечну подяку за його щире самовіддану й безкорисну працю на користь Рідної Матері-Церкви. Щастя, Боже, на все добре.

7 жовтня, на запрошення вірного УАПЦ Соб. в м. Тройхтлінгені бр. Недільки Григорія, протоєрей М. Явдась відслужив в цьому осідкові православних українців Божу Службу. Родина Недільки висповідалась і запричастилася св. Тайн, відправляючись в далеку дорогу до ЗДА.

Прощаючи, Благівісник побажав цій родині щасливої подорожі, а синові Миколі, що кілька років під ряд прислужував в Церкві як паламар, прот. М. Явдась сказав: «Ідь, живи щасливо та ніколи не забувай Бога, Рідної Церкви і України. Будеш так жити, добре буде».

За час з 1 січня по 1 жовтня 1956 р. Благівісник УАПЦ Соб. в Зах. Німеччині протоєр. М. Явдась одвідав слідуючі парафії і громади в б. англійській і американській зонах:

1. Парафію в Нюрнберзі 25 разів;
2. громаду в Тройхмлінгені 4 разів;
3. —, — в Діпгольці 2 разів;
4. —, — в Фарелі 2 разів;
5. —, — в Гайденау 2 разів;
6. —, — в Ауксбурзі 1 раз;
7. —, — в Штутгарті 1 раз.
8. В Інгольштадті, в місті перебування о. Благівісника, відслужено ним 40 богослужень.

ДРУКАРСЬКІ ПОМИЛКИ БЮЛЕТЕНЯ Ч. 4/14.

Стор.	ряд.	надруковано:	треба читати:
5	14 знизу,	При звільненні	При з'явленні
8	7 зверху,	якій всі	якій віддано всі
20	9 знизу,	Іваном Борецьким	Іовом Борецьким
29	6 знизу,	ч. 44 серпень 1956	ч. 44 липень 1956
30	16 зверху,	11—13 травня 1956	11—13 травня 1955
30	15 знизу,	13. 1. 19955	13. 1. 1955
30	3 знизу,	взялися	взялися
31	14 зверху,	часау	часу
31	18 зверху,	Церкву христову	Церкву Христову.

КАЛЕНДАР НА ЖОВТЕНЬ 1956 РОКУ.

7. X. Неділя 15-та по П'ятидесятниці. Гол. 6-й. Ран. Єванг. Лк. 24, 1—12. Літург. Ап. 2 Корінф. 4, 6—15; Єванг. Матв. 22, 35—46.
9. X. Вівторок. Упокоєння св. ап. і єванг. Іоанна Богослова. Літург. Ап. 1 Іоан 4, 12—19; Галат 5, 11—21; Єванг. Іо. 19, 25—27; 21, 24—25; Марк. 7, 5—16.
14. X. Неділя 16-та по П'ятидесятниці. Покрова Пресвятої Богородиці. Гол. 7. Ран. Єванг. Лк. 24, 12—35; Літург. Ап. 2 Корінф. 6, 1—10; Євр. 9, 1—7; Єванг. Матв. 25 14—30; Лук. 10, 38—42, 11, 27—28.
21. X. Неділя 17-та по П'ятидесятниці. Гол. 8. Ран. Єванг. Лк. 24, 36—53; Літург. Ап. 2 Корінф. 6, 16—7, 1. Єванг. Матв. 15, 21—28.
28. X. Неділя 18-та по П'ятидесятниці. Гол. 1-й. Ран. Єванг. Іо. 20, 1—10; Літург. Ап. 2 Корінф. 9, 6—11; Євр. 13, 7—16. Єванг. Лк. 5, 1—11; Іо. 17, 1—13.

УКРАЇНСЬКІ НАЦІОНАЛЬНІ СВЯТА І ПРОПАМ'ЯТНІ ДНІ.

- 14—24. X. 1921 р. Перший Всеукраїнський Православний Церковний Собор у Києві. Відродження УАПЦ і відновлення ієрархії через повноту традиційного устрою Православної Церкви.
17. X. 1720 р. Московський імператор Петро I-й заборонив в Україні друкувати будь які нові церковні видання, наказав друкувати тільки великоросійські «дабы никакой розни и особенного наречія в оных не было».
3. X. 1755 р. Петербургський Синод Російської Православної Церкви наказав знищити «Четї-Мінеї» св. Дмитра Туптала, Митрополита Ростовського і наново передрукувати з української мови в перекладі на «великоросійское наречіє». Так само й «Патерик» Печерський.
24. X. 1947 р. Собор Єпископів синодальної висвяти ствердив своєю ухвалою невизнання благодатности ієрархії УАПЦ 1921 р. і Київських канонів, стверджених в тому році на Першому ВПЦСоборі. Собор єпископів-синодалів відмовився від соборноправности. За прикладом ієрархів Московської Церкви в 1921 р., позбавив послідовників цієї ж відродженої Церкви священників сану та разом з їх вірними відлучив їх від Церкви в 1947 р.
23. X. 1921 р. Хіротонія Митрополита Київського і Всієї України Василя Липківського.
24. X. 1921 р. Хіротонія Архієпископа Нестора Шараївського.
25. X. 1921 р. Хіротонія Архієпископа Івана Теодоровича.
27. X. 1921 р. Хіротонія Архієпископа Олександра Яреценка.
28. X. 1921 р. Хіротонія Архієпископа Юрія Міхновського.
30. X. 1921 р. Хіротонія Архієпископа Степана Орлика.

КАЛЕНДАР

НА ЛИСТОПАД 1956 РОКУ.

- 3.XI. Субота Дмитропа, поминальна. Літург. Ап. 1 Корінф. 15, 58—163; Єванг. Лк. 5, 17—26; Іо. 5, 24—30.
- 4.XI. Неділя 19-та по П'ятидесятниці. Гол. 2. Ран. Єванг. 10.20, 11—18. Літург. Ап. 2 Корінф. 11, 31—12,9; Єванг. Лк. 6, 31—36.
- 11.XI. Неділя 20-та по П'ятидесятниці. Гол. 3. Ранн. Єванг. Іо. 20, 19—31; Літург. Ап. Галат 1, 11—19; Єванг. Лк. 7, 11—16.
- 18.XI. Неділя 21-а по П'ятидесятниці. Гол. 4. Ран. Єванг. Іо. 21, 1—14; Літург. Ап. Галат 2, 16—20. Єванг. Лк. 8, 5—15.
- 21.XI. Середа. Собор Архистратига Михаїла і всіх безплотних сил. Ран. Єванг. Матв. 13, 24—30, 36—43. Літург. Ап. Євр. 2 2—10; Єванг. Лк. 10, 16—21.
- 25.XI. Неділя 22 по П'ятидесятниці. Гол. 5. Ран. Єванг. Іо. 21, 15—25; Літург. Ап. Галат 6, 11—18; Єванг. Лк. 16, 19—31.

УКРАЇНСЬКІ НАЦІОНАЛЬНІ СВЯТА І ПРОПАМ'ЯТНІ ДНІ.

1. XI. 1596 р. Відбувся Собор в Брестю з двома Православними Єпископами, духовенством та делегатами станів, який засудив 5 єпископів, що зрадили православію й прийняли Унію з Римом. Ухвали цього Собору затвердив Вселенський Патріарх Мелетій.
1. XI. 1928 р. Вийшло з друку в Харкові останнє число 2/7 «Церква і Життя», орган УАПЦ. Надалі ГПУ заборонило його друкувати.
10. XI. 1794 р. Помер Григорій Савич Сковорода, великий український філософ і педагог.
12. XI. 1838 р. Помер Батько Українського Письменства Іван Петрович Котляревський.
17. XI. 1037 р. Освячення збудованої Катебри Св. Софії в Києві.
19. XI. 1686 р. З наказу московського уряду висвячено на «Митрополита Київського і Галицького і Малія Росії» кн. Гедеона Святополка Четвертинського.
20. XI. 1917 р. Засновано «Братство св. Воскресіння» з метою відродження УАПЦ, що згодом перетворилось на Всеукраїнську Православну Церковну Раду, яка в січні 1918 р. скликала Всеукраїнський Православний Церковний Собор. Перша Сесія якого відбулася в Києві. Собор припинив свою діяльність в зв'язку з наступом більшовиків на Київ.
30. XI. 1675 р. Помер в Москві, де працював 26 літ, видатний учений ієромонах Єпифаній Славинецький, український патріот, перекладач св. Письма, визначний проповідник (перший завіз на Москві проповіді в Церкві). Проф. Могиланської Колегії в Києві і ін.